

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สรรพากรเชียงใหม่ต่อคุณภาพงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ศึกษาได้ศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด และทฤษฎี

ในการศึกษาเรื่องนี้ มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2555: ออนไลน์)

แม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552) ได้ให้ความหมายของคำว่า ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน หมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน ประกอบด้วยลักษณะเชิงคุณภาพหลัก 4 ประการคือ

1) ความเข้าใจได้ (Understandability) หมายถึงข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ทันทีที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูลดังกล่าว ซึ่งมีข้อสมมุติว่าผู้ใช้งบการเงินมีความรู้ตามควรเกี่ยวกับธุรกิจ กิจกรรมเชิงเศรษฐกิจและการบัญชี รวมทั้งมีความตั้งใจตามควรที่จะศึกษาข้อมูลดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ข้อมูลแม้ว่าจะมีความซับซ้อนแต่ถ้าเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจต้องไม่ละเว้นที่จะแสดงในงบการเงินเพียงเหตุผลที่ว่าข้อมูลดังกล่าวยากเกินกว่าที่ผู้ใช้งบการเงินบางส่วนจะเข้าใจได้

2) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) หมายถึงข้อมูลที่มีประโยชน์ต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งช่วยยืนยันหรือชี้ข้อผิดพลาดของผลการประเมินที่ผ่านมาของผู้ใช้งบการเงินได้ บทบาทของข้อมูลที่ช่วยในการคาดคะเนและยืนยันความถูกต้องของการคาดคะเนที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กัน ตัวอย่างเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณและโครงสร้างของสินทรัพย์ที่กิจการมีอยู่ในปัจจุบันต่อผู้ใช้งบการเงิน เมื่อผู้ใช้งบการเงินพยายามคาดคะเนถึงความสามารถของกิจการในการรับประโยชน์จากโอกาสใหม่ๆ และความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ข้อมูลเดียวกันนี้มีบทบาทในการยืนยันความถูกต้องของการคาดคะเนในอดีตที่เกี่ยวกับโครงสร้างของกิจการและผลการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้

ข้อมูลฐานะการเงินและผลการดำเนินงานในอนาคต รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่ผู้ใช้งบการเงินสนใจ เช่น การจ่ายเงินปันผล การจ่ายค่าจ้าง การเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์ และความสามารถของกิจการ ในการชำระภาระผูกพันเมื่อครบกำหนด อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจะมีประโยชน์ต่อการคาดคะเนได้โดย ไม่จำเป็นต้องจัดทำในรูปของประมาณการ ความสามารถในการคาดคะเนจะเพิ่มขึ้นได้ด้วยลักษณะ การแสดงข้อมูลในงบการเงินของรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีที่เกิดขึ้นในอดีต ตัวอย่างเช่น งบกำไรขาดทุนจะมีประโยชน์ในการคาดคะเนเพิ่มขึ้นหากรายการเกี่ยวกับการดำเนินงานที่มี ลักษณะไม่ปกติ รายการผิดปกติ และรายการที่ไม่เกิดขึ้นบ่อยของรายได้ และค่าใช้จ่ายแสดงแยก ต่างหากจากกัน ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของข้อมูลขึ้นอยู่กับลักษณะ และความมีสาระสำคัญของ ข้อมูลนั้น ในบางกรณี ลักษณะของข้อมูลเพียงอย่างเดียวก็เพียงพอต่อการพิจารณาว่าข้อมูลมี ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือไม่ ตัวอย่างเช่น การรายงานส่วนใหญ่อาจส่งผลกระทบต่อ การประเมินความเสี่ยงและโอกาสของกิจการ แม้ว่าผลการดำเนินงานของส่วนงานในงวดนั้นจะไม่มี สาระสำคัญ ในบางกรณี ทั้งลักษณะและความมีสาระสำคัญของข้อมูลมีส่วนสำคัญต่อการพิจารณา ว่าข้อมูลมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือไม่ ตัวอย่างเช่น มูลค่าของสินค้าคงเหลือที่แยกตาม ประเภทหลักที่เหมาะสมกับธุรกิจนั้น หากมูลค่าของสินค้าคงเหลือไม่มีสาระสำคัญ ข้อมูลเกี่ยวกับ สินค้าคงเหลือนั้นก็ไม่ใช่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ข้อมูลจะถือว่ามีความมีสาระสำคัญหากการไม่แสดงข้อมูล หรือการแสดงผลข้อมูลผิดพลาดมีผลกระทบต่อตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน ความมี สาระสำคัญขึ้นอยู่กับขนาดของรายการหรือขนาดของความผิดพลาดที่เกิดขึ้นภายใต้สภาพการณ์ เฉพาะซึ่งต้องพิจารณาเป็นแต่ละกรณี ดังนั้น ความมีสาระสำคัญจึงถือเป็นข้อพิจารณามากกว่าจะ เป็นลักษณะเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลต้องมีหากข้อมูลนั้นจะถือว่ามีความมีประโยชน์

3) ความเชื่อถือได้ (Reliability) หมายถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต้องเชื่อถือได้ ข้อมูล จะมีคุณสมบัติของความเชื่อถือได้หากปราศจากความผิดพลาดที่มีสาระสำคัญและความลำเอียง ซึ่งทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเชื่อถือได้ว่าข้อมูลนั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของข้อมูลที่ต้องการให้ แสดง หรือสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าแสดงได้ ข้อมูลอาจมีความเกี่ยวข้องกับการ ตัดสินใจแต่การบันทึกข้อมูลดังกล่าวอาจทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิดเนื่องจากข้อมูลขาดความน่า เชื่อ ตัวอย่างเช่น ประมาณการค่าเสียหายจากการถูกฟ้องร้องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีอาจขาด ความน่าเชื่อถือ เนื่องจากจำนวนค่าเสียหายและผลการพิจารณาคดียังไม่แน่นอน ดังนั้น อาจ เป็นการไม่เหมาะสมที่กิจการจะรับรู้ค่าเสียหายดังกล่าวในงบดุล แต่กิจการต้องเปิดเผยจำนวน ค่าเสียหายที่มีการเรียกร้องและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการฟ้องร้องดังกล่าว ความเชื่อถือได้เป็น คุณลักษณะหลักที่ประกอบด้วยคุณลักษณะรอง 5 ประการด้วยกันคือ

3.1) การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ข้อมูลจะมีความเชื่อถือได้เมื่อรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีได้ถูกแสดงอย่างเที่ยงธรรมตามที่ต้องการให้แสดงหรือสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าแสดงได้ ตัวอย่างเช่น งบดุลต้องเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีซึ่งก่อให้เกิดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการเฉพาะส่วนที่เข้าเกณฑ์การรับรู้รายการ ณ วันที่เสนอรายงาน เป็นต้น ข้อมูลทางการเงินส่วนใหญ่อาจมีความเสี่ยงที่อาจไม่ใช่ว่าเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของรายการที่ต้องการให้แสดงอยู่บ้าง โดยมีได้มีสาเหตุมาจากความลำเอียง แต่เกิดจากความซับซ้อนในการระบุนายการและเหตุการณ์ทางบัญชี หรือเกิดจากการนำหลักการวัดมูลค่าและเทคนิคในการนำเสนอรายการมาประยุกต์ใช้ ในบางกรณี การวัดมูลค่าผลกระทบทางการเงินของรายการบางรายการอาจมีความไม่แน่นอนสูงจนกระทั่งกิจการไม่รับรู้รายการนั้นในงบการเงิน ตัวอย่างเช่น กิจการมีค่าความนิยมที่เกิดขึ้นหลังจากได้ดำเนินงานมาระยะหนึ่ง แต่กิจการไม่สามารถบันทึกค่าความนิยมที่เกิดขึ้นภายในได้ เนื่องจากการยากที่กิจการจะระบุหรือกำหนดมูลค่าของค่าความนิยมดังกล่าวได้อย่างน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีกิจการอาจรับรู้บางรายการ และเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงจากการผิดพลาดในการรับรู้และการวัดค่าของรายการนั้น

3.2) เนื้อหาสำคัญว่ารูปแบบ เพื่อให้ข้อมูลเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชี ข้อมูลดังกล่าวต้องบันทึกและแสดงตามเนื้อหาและความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจมิใช่ตามรูปแบบทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว เนื้อหาของรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีอาจไม่ตรงกับรูปแบบทางกฎหมายหรือรูปแบบที่สร้างขึ้น ตัวอย่างเช่น กิจการอาจโอนสินทรัพย์ให้กับบุคคลอื่นโดยมีเอกสารยืนยันว่าได้มีการโอนกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายไปให้กับบุคคลนั้นแล้ว แต่มีข้อตกลงให้กิจการยังคงได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากสินทรัพย์นั้นต่อไป ในกรณีดังกล่าว การที่กิจการรายงานว่าได้ขายสินทรัพย์จึงไม่ใช่ว่าเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของรายการที่เกิดขึ้น (แม้ว่าในความเป็นจริงมีรายการดังกล่าวเกิดขึ้น)

3.3) ความเป็นกลาง ข้อมูลที่แสดงอยู่ในงบการเงินมีความน่าเชื่อถือเมื่อมีความเป็นกลางหรือปราศจากความลำเอียง งบการเงินจะขาดความเป็นกลางหากการเลือกข้อมูลหรือการแสดงผลข้อมูลในงบการเงินนั้นมิผลทำให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจหรือใช้ดุลยพินิจตามเจตนาของกิจการ

3.4) ความระมัดระวัง โดยทั่วไปผู้จัดทำงบการเงินต้องประสบกับความไม่แน่นอนอันหลีกเลี่ยงไม่ได้เกี่ยวกับเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ความสามารถในการเก็บหนี้ การประมาณอายุการให้ประโยชน์ของโรงงาน และอุปกรณ์ และจำนวนการเรียกร้องค่าเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามสัญญารับประกัน กิจการอาจแสดงความไม่แน่นอนดังกล่าวโดยการ

เปิดเผยถึงลักษณะ และผลกระทบ โดยการใช้หลักความระมัดระวังในการจัดทำงบการเงิน หลักความระมัดระวังนี้คือการใช้ดุลยพินิจที่จำเป็นในการประมาณการภายใต้ความไม่แน่นอนเพื่อมิให้สินทรัพย์ หรือรายได้แสดงจำนวนสูงเกินไป และหนี้สิน หรือค่าใช้จ่ายแสดงจำนวนต่ำเกินไป อย่างไรก็ตาม การใช้หลักความระมัดระวังมิได้อนุญาตให้กิจการตั้งสำรองลับหรือตั้งค่าเผื่อไว้สูงเกินไปโดยเจตนาแสดงสินทรัพย์ หรือรายได้ให้ต่ำเกินไปหรือแสดงหนี้สิน หรือค่าใช้จ่ายให้สูงเกินไปเนื่องจากจะทำให้งบการเงินขาดความเป็นกลางและทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ

3.5) ความครบถ้วน ข้อมูลในงบการเงินที่เชื่อถือได้ต้องครบถ้วน โดยคำนึงถึงความมีสาระสำคัญของข้อมูล และต้นทุนในการจัดทำรายการ การละเว้นไม่แสดงบางรายการในงบการเงินจะทำให้ข้อมูลมีความผิดพลาดหรือทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิด ดังนั้น ข้อมูลดังกล่าวจะขาดความน่าเชื่อถือได้ และมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจน้อยลง

4) การเปรียบเทียบกันได้ (Comparability) ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินของกิจการในรอบระยะเวลาต่างกันเพื่อคาดคะเนถึงแนวโน้มของฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการนั้น นอกจากนี้ผู้ใช้งบการเงินยังต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างกิจการเพื่อประเมินฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน ดังนั้น การวัดมูลค่าและการแสดงผลกระทบทางการเงินของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจึงจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติภายในกิจการเดียวกันแต่ต่างรอบระยะเวลา หรือเป็นการปฏิบัติของกิจการแต่ละกิจการก็ตาม การเปรียบเทียบกันได้เป็นลักษณะเชิงคุณภาพที่สำคัญกล่าวคือ ผู้ใช้งบการเงินจำเป็นต้องได้รับข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีที่ใช้ในการจัดทำงบการเงิน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถระบุนความแตกต่างระหว่างนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้สำหรับรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีที่คล้ายคลึงกันในรอบระยะเวลาบัญชีที่ต่างกันของกิจการเดียวกัน และความแตกต่างระหว่างนโยบายการบัญชีที่ใช้ของกิจการแต่ละกิจการได้ การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีซึ่งรวมถึงการเปิดเผยนโยบายการบัญชีจะช่วยให้งบการเงินมีคุณสมบัติในการเปรียบเทียบกันได้ การที่ข้อมูลจำเป็นต้องเปรียบเทียบกันได้มิได้หมายความว่าข้อมูลต้องอยู่ในรูปแบบเดียวกันตลอดไป และไม่ใช่อ้างอิงอันสมควรที่จะไม่นำมาตรฐานการบัญชีที่เหมาะสมกว่ามาถือปฏิบัติ กิจการต้องไม่ใช้นโยบายการบัญชีต่อไปสำหรับรายการและเหตุการณ์ทางบัญชี หากนโยบายการบัญชานั้นไม่สามารถทำให้ข้อมูลมีลักษณะเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเชื่อถือได้ นอกจากนี้กิจการต้องเลือกใช้นโยบายการบัญชีอื่นหากทำให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและเชื่อถือได้มากขึ้น เนื่องจากผู้ใช้งบการเงินต้องการเปรียบเทียบฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน

และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการสำหรับรอบระยะเวลาที่ต่างกัน ดังนั้น งบการเงินจึงควรแสดงข้อมูลของรอบระยะเวลาที่ผ่านมาด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ชัยลักษณ์ กุญยกานนท์ (2553) สรุปว่า ความคิดเห็น คือทัศนคติระดับหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งแสดงออกต่อสถานการณ์ต่างๆ โดยมีพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนด ความเชื่อของแต่ละบุคคล ให้มีความแตกต่างกันออกไป

ธิดารัตน์ ปลื้มจิตต์ (2551 อ้างใน อมรเดช สิทธิใหญ่) สรุปว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้าน เจตคติ ความเชื่อ การตัดสินใจ ความนึกคิด ความรู้สึก และวิจรรณญาณ ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ด้วยการพูด การเขียนและอีกมากมาย โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเป็นส่วนประกอบในการพิจารณา

ปองปริดา โยธา (2542) ได้กล่าวถึงความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นของบุคคลจะเกี่ยวกับพื้นฐานประจำตัวบางอย่างเช่น พื้นความรู้ประสบการณ์ในการทำงาน การติดต่อระหว่างบุคคลนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลและกลุ่มมีความคิดเห็นไปในทิศทางหนึ่งทิศทางใด จะเป็นรากฐานในการก่อความคิดเห็นต่อสิ่งนั้นๆ อาจมองไปถึงความเชื่อ การตัดสินใจ ความรู้สึกประทับใจ ที่ไม่ได้มาจากการการพิสูจน์ว่าถูกต้องหรือไม่

จากความหมายของความคิดเห็นข้างต้น สรุปได้ว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกหรือความเชื่อถือของบุคคล ที่มีต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้ประเมินค่าก่อนการตัดสินใจ บุคคลนั้นอาจแสดงออกมาในลักษณะของการพูด การเขียน หรือพฤติกรรมก็ได้ โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเป็นพื้นฐานในการแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้ อาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความคิดเห็นอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

3. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2555: ออนไลน์)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) หมายถึง กลุ่มธุรกิจ 3 กลุ่ม ได้แก่ กิจการการผลิต กิจการการค้า กิจการบริการ มีมูลค่ารวมของสินทรัพย์ และการจ้างงาน ตามจำนวนหรือเงื่อนไขที่กำหนดลักษณะตามกฎกระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการแบ่งขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามมูลค่ารวมของสินทรัพย์ และจำนวนการจ้างงาน

วิสาหกิจขนาดย่อม			วิสาหกิจขนาดกลาง		
ประเภทธุรกิจ	การจ้างงาน	มูลค่าสินทรัพย์ (บาท)	ประเภทธุรกิจ	การจ้างงาน	มูลค่าสินทรัพย์ (บาท)
กิจการผลิต	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	กิจการผลิต	51 – 200 คน	เกิน 50-200 ล้านบาท
กิจการค้า			กิจการค้า		
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 25 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	กิจการค้าส่ง	26 – 50 คน	เกิน 50-100 ล้านบาท
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 15 คน	ไม่เกิน 30 ล้านบาท	กิจการค้าปลีก	16 – 30 คน	เกิน 30-60 ล้านบาท
กิจการบริการ	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	กิจการบริการ	51 – 200 คน	เกิน 50-200 ล้านบาท

ที่มา : สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2555: ออนไลน์

ทั้งนี้หากจำนวนการจ้างงานของกิจการใดเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง หรือจำนวนการจ้างงานเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม ให้ถือจำนวนการจ้างงาน หรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เดือนเพ็ญ ธเนศรภา (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ประเด็นความผิดที่ตรวจพบจากการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีเงินได้นิติบุคคล ของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงราย พบว่าประเด็นความผิดที่เจ้าพนักงานตรวจพบเป็นประเด็นความผิดที่เกิดขึ้นซ้ำๆ กัน ส่วนใหญ่ ได้แก่ การรับรู้รายได้ไว้ไม่ถูกต้อง มีสินค้าขาดจากรายงานสินค้าและวัตถุดิบ การให้กู้ยืมเงินโดยไม่มีคำตอบแทน ไม่มีการหักภาษี ณ ที่จ่าย หรือหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ไม่ถูกต้อง ไม่จัดทำบัญชีพิเศษ แสดงการหักภาษี ณ ที่จ่าย และการนำรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายเพื่อหากำไรของกิจการมาเป็นรายจ่าย ในการคำนวณกำไรสุทธิ

ข้อสังเกตจากการศึกษาวิเคราะห์ประเด็นความผิดที่ตรวจพบจากการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีเงินได้นิติบุคคลพบว่าโดยส่วนใหญ่เป็นนิติบุคคลขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับข้อมูลทางบัญชีและการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีอากร มีการจัดทำบัญชีที่มีความบกพร่องไม่เป็นไปตามประมวลรัษฎากรซึ่งส่วนใหญ่ใช้บริการการจัดทำบัญชีและยื่นแบบชำระภาษีจากสำนักงานบัญชี

รัตนา ตาสุข (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่พบในการกำกับดูแลผู้เสียหายโดยใกล้ชิด และให้เป็นปัจจุบันของทีมกำกับดูแลสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการติดตามการชำระภาษีและการบริหารงานจัดเก็บภาษี พบว่ามีปัญหาคือผู้ประกอบการไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี โดยส่วนใหญ่ให้สำนักงานบัญชีเป็นผู้จัดทำและยื่นแบบเพื่อเสียภาษี ผู้ประกอบการไม่ส่งรายงานเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องภายในกำหนดเวลานัดหมาย รวมทั้งขาดข้อมูลที่เป็นมาตรฐานในการประเมินความเหมาะสมในการยื่นเสียภาษีอากรของผู้เสียหาย ปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาการคืนภาษีพบว่ามีปัญหาในเรื่องเดียวกันคือผู้ประกอบการมอบอำนาจให้สำนักงานบัญชีมาดำเนินการแทน ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบภาษี พบว่ามีปัญหาคือผู้ประกอบการไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี ปัญหาในการกำกับดูแลทั่วไป พบว่ามีปัญหาคือปริมาณของงานและอัตรากำลังที่มีอยู่ไม่เหมาะสม และปัญหาของผู้ประกอบการที่ตรวจพบ พบว่ามีปัญหาเรื่องขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านภาษีอากร ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การเสียภาษีและไม่เห็นความสำคัญของการเสียภาษีที่ถูกต้อง

สิริรัตน์ พัวศิริ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธุรกิจ SMEs กลุ่มอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปางพบว่า งบการเงินของธุรกิจ SMEs กลุ่มอุตสาหกรรมเซรามิก ในจังหวัดลำปาง ทุกกิจการได้จัดทำงบดุล งบกำไรขาดทุน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน กิจการส่วนใหญ่ได้จัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น แต่ไม่ได้จัดทำงบการเงินเปรียบเทียบ มีการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินและแสดงรายการตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนด บางกิจการได้เปิดเผยข้อมูลผิดจากมาตรฐานการบัญชี เช่น นโยบายสินค้าคงเหลือ ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ สิทธิเหนือสินทรัพย์ และหลักประกันหนี้สินของรายการสินทรัพย์ การดำเนินงานต่อเนื่อง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสี่ยง ผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษา คือ ควรจัดให้มีการส่งเสริมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ให้เข้าใจและสามารถจัดทำข้อมูลทางบัญชีให้อย่างถูกต้อง และโปร่งใสตามหลักการกำกับดูแลที่ดี ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการจัดเก็บภาษี และเป็นประโยชน์ต่อกิจการในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพในการวางแผนภาษี โดยมีหลักการจัดการข้อมูลทางบัญชีอย่างถูกต้องยุติธรรม โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

สวัสดิ์ หากิน (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้พิจารณาสินเชื่อระยะยาวของธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้แบบสอบถามจากผู้พิจารณาสินเชื่อระยะยาวของธนาคารในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลทางการเงินที่ได้ศึกษาได้แก่ข้อมูลในงบการเงิน ประกอบด้วยงบกำไรขาดทุน งบดุล งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน จากการศึกษาพบว่าผู้พิจารณาสินเชื่อระยะยาวของธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่เห็นว่า คุณภาพงบการเงินโดยรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอยู่ใน

ระดับที่มีคุณภาพมาก แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของคุณภาพทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย คุณภาพด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้ พบว่าคุณภาพด้านความเชื่อถือได้มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยปัญหาที่พบจากการใช้งบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการพิจารณาสินเชื่อ 3 อันดับแรก ประกอบด้วย ปัญหาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญในงบการเงินยังไม่เพียงพอ ปัญหารายการในงบการเงินไม่ครบถ้วนและไม่ถูกต้อง ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อคุณภาพด้านความเชื่อถือได้ของงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กัลย์ธีรา สุทธิญาณวิมล (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในมุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตภาคเหนือ พบว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อคุณภาพของงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยรวมอยู่ในระดับมีคุณภาพปานกลาง ซึ่งคุณภาพของงบการเงินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ คุณภาพด้านความเข้าใจได้ รองลงมาเป็นคุณภาพด้านความเชื่อถือได้ คุณภาพด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และคุณภาพด้านการเปรียบเทียบกันได้ โดยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงบการเงินในด้านความเข้าใจได้ ได้แก่ ระดับความรู้ของผู้ประกอบการที่แตกต่างกันทำให้การทำความเข้าใจในงบการเงินแตกต่างกัน คุณภาพด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ได้แก่ การนำระบบสารสนเทศมาช่วยในการปฏิบัติงานทางด้านการบัญชีจะทำให้การทำงานสะดวก รวดเร็ว ได้ข้อมูลทันเวลาต่อการนำไปใช้ คุณภาพด้านความเชื่อถือได้ ได้แก่ ผู้ประกอบการที่มีพฤติกรรมปิดบังข้อมูลที่สำคัญยอมทำให้ข้อมูลในงบการเงินขาดความน่าเชื่อถือ และกิจการที่มีระบบการควบคุมภายในที่ดี ทำให้สามารถป้องกันการเกิดข้อทุจริต ผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ทำให้การจัดทำงบการเงินมีความน่าเชื่อถือ และคุณภาพด้านการเปรียบเทียบกันได้ ได้แก่ มาตรฐานการบัญชีกำหนดแนวทางในการปฏิบัติทางการบัญชี โดยใช้หลักความสม่ำเสมอ ทำให้งบการเงินเปรียบเทียบกันได้

อมรเดช ลิทธิใหญ่ (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สรรพากรในเขตสำนักงานสรรพากรภาค 8 ต่อคุณภาพข้อมูลในงบการเงินที่ตรวจสอบและรับรองโดยผู้สอบบัญชีภาษีอากร พบว่าโดยรวมแล้วคุณภาพข้อมูลในงบการเงินที่ตรวจสอบและรับรองโดยผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีระดับคุณภาพปานกลาง โดยคุณภาพด้านความเข้าใจได้อยู่ในระดับมีคุณภาพมาก ส่วนคุณภาพด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ คุณภาพด้านความเชื่อถือได้และคุณภาพด้านการเปรียบเทียบกันได้อยู่ในระดับมีคุณภาพปานกลาง คุณภาพข้อมูลในงบการเงินที่ตรวจสอบและ

แสดงความคิดเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเปรียบเทียบกับ การตรวจสอบและรับรองโดยผู้สอบบัญชีภาษีอากรพบว่า คุณภาพไม่มีความแตกต่างกัน โดยปัจจัยที่พบว่ามีผลต่อคุณภาพข้อมูลในงบการเงินมากที่สุดคือ ผู้ทำบัญชี และส่วนประกอบของงบการเงินที่ใช้ในการตรวจสอบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved